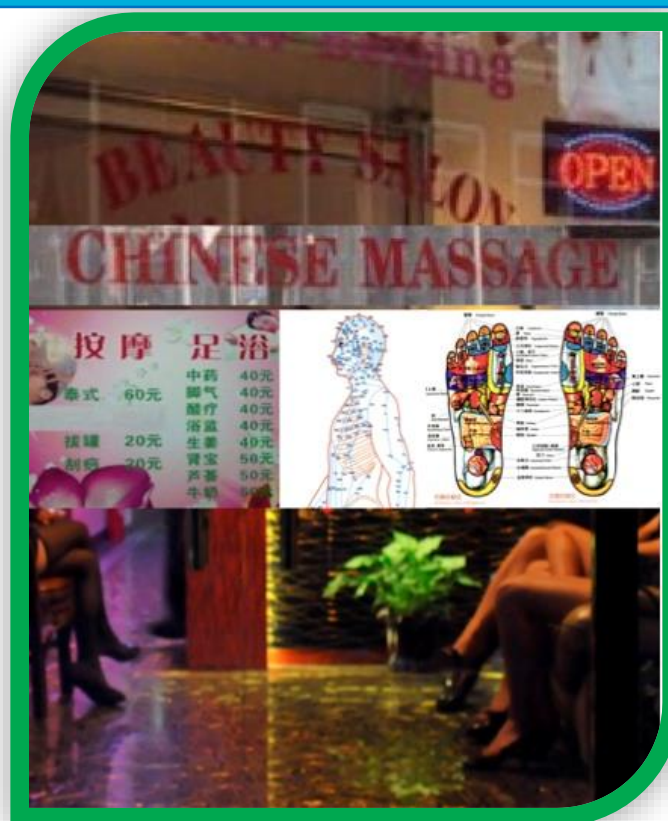

Chimassa

shop
hulp en opvang prostitutie
en mensenhandel

Spot 46

Colofon

Auteur T.H. Pham, MA MSc

Uitgever

Naam Organisatie: Stichting Hulpverlening Opvang Prostitutie en Mensenhandel (SHOP)
Afdeling: Spot 46
Vestigingsadres: Herengracht 46a; 2511 EJ Den Haag
Telefoon: +31.(0)70 345 70 10
Website: <http://www.spot46.nl>
Email: info@spot46.nl
Sociale media: www.twitter.com/sekswerk

Contactpersoon

drs. M. Scali, directeur
Adres: Herengracht 20; 2511 EH Den Haag
Telefoon: +31.(0)70 361 47 47
GSM: +31.(0)6 21 68 10 37
Email: m.scali@shop-den Haag.nl

© *Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit document mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.*

Inhoudsopgave

Pagina

Uitleg en verklaringen	3
Inleiding.....	4
Leeswijzer	5
1. Achtergrond	6
1.1 Doelstelling en Vraagstelling	7
1.2 Situatie in China	8
1.2.1 Prostitutie in China en "verkapte bordelen"	8
1.2.2 Chinese Sekswerkers en Soa	10
1.3 Chinese massagesalons in Nederland	11
2. Methode	13
2.1 Onderzoeksgroep	13
2.2 Onderzoeksmethode	14
3. Onderzoeksresultaten	16
3.1 Ervaringen en kennis van SHOP	16
3.2 Resultaten van het veldwerk	19
3.2.1 Contactlegging met de onderzoeksgroep en toegang	19
3.2.2 Enquêteresultaten en hulpbehoefte.....	25
4. Conclusies.....	31
5. Aanbevelingen	33
Bronnen.....	35
BIJLAGEN	37
Bijlage 1: Kaart van China	38
Bijlage 2: Aantal bezochte Salons en Bezoekfrequentie	39
Bijlage 3: Enquête	40
Bijlage 4: Tabellen van antwoorden op Enquête	43

Uitleg en verklaringen

- In dit rapport wordt het *pinyin*–transcriptiesysteem gebruikt. Dit is een systeem dat de fonetische klanken van de Chinese karakters in Latijnse letters weergeeft.
- Voor de leesbaarheid van de tekst is deze in de mannelijke vorm geschreven. Waar bijvoorbeeld "hij" staat, kan ook "zij" gelezen worden.
- Dit onderzoek is vooral uitgevoerd door Spot 46. Spot 46 is echter onderdeel van SHOP. Waar Spot 46 staat, kan ook SHOP gelezen worden.
- In de hoofdstukken staan alleen de namen van de Chinese provincies op de kaart van China aangegeven die relevant zijn voor dat hoofdstuk. In bijlage 1 staat een kaart van China met alle provincies, gemeenten en autonome regio's.
- In het Mandarijn kunnen zelfstandige naamwoorden in zowel enkel– als meervoud gelezen worden. Het zelfstandig naamwoord *xiaojie* kan bijvoorbeeld "jonge dame/ juffrouw" betekenen, maar ook "jonge dames/juffrouwen". Afhankelijk van de context kunnen de in dit rapport gebruikte Chinese zelfstandige naamwoorden als meer– of enkelvoud gelezen worden.
- Seksuele dienstverlening binnen de Chinese salons vindt plaats bij de activiteit "massage" en niet bij een schoonheidsbehandeling. Daarnaast hebben in Nederland vooral massage– en schoonheidssalons de Amerikaanse term "wellness" overgenomen. In dit rapport wordt om die reden de term "wellness–branche" gehanteerd in plaats van de term "beautybranche". Onder de wellness–branche wordt in dit rapport verstaan: de branche die producten aanbiedt ter preventie en onderhoud van het welbevinden van lichaam en geest.¹ Tevens zijn voor dit onderzoek relevante Chinese salons aangeduid als 'Chinese massagesalons', ongeacht of zij bekend zijn als beautysalon of kapsalon.

¹ Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen: 2008, Powerpointpresentatie.

Inleiding

Stichting Hulp en Opvang Prostitutie en Mensenhandel (SHOP) is een Haagse organisatie die diverse vormen van hulp- en dienstverlening aanbiedt aan (ex-)sekswerkers, slachtoffers van mensenhandel en overige betrokkenen, ongeacht leeftijd, nationaliteit, sekse en/of religie.

De organisatie bestaat uit drie afdelingen: SHOP-Ambulante Hulpverlening (SHOP-AHV), SHOP 24-uurs Opvang en Spot 46.

Als onderdeel van SHOP is het informatie- en adviescentrum Spot 46 in oktober 2011 geopend. Doel van Spot 46 is de positie van de sekswerkers in Den Haag te versterken. Spot 46 voorziet (ex-)sekswerkers in Den Haag van informatie en advies gericht op het bevorderen van de gezondheid, het verbeteren van de maatschappelijke en arbeidsrechtelijke positie en het signaleren en voorkomen van misstanden. Sekswerkers worden bereikt via de aangeboden diensten in het centrum zelf (zoals juridisch advies en een spreekuur van het Regionaal soa-centrum), via de website, via online veldwerk of veldwerk op locatie.

In de uitvoering van haar activiteiten komt Spot 46 met veel (ex-)sekswerkers in contact. Sinds haar bestaan hebben ruim 140 unieke bezoekers het inloopcentrum van Spot 46 jaarlijks tenminste 500 keer bezocht. Daarnaast spreken medewerkers van het centrum wekelijks sekswerkers face-to-face tijdens hun veldwerkbezoeken in de raamstraten, clubs, privé-huizen en massagesalons. Tot op heden hebben medewerkers echter alleen Thaise massagesalons bezocht, die een vergunning hebben voor het verlenen van seksuele diensten. De Chinese massagesalons blijven uit het zicht, omdat deze salons geen vergunde bedrijven zijn.

Het aantal Chinese massagesalons groeit sinds 2005 explosief. Deze groei gaat gepaard met de signalen dat er sprake zou zijn van illegale prostitutie, slechte werkomstandigheden en mensenhandel.² Als hulpverleningsorganisatie aan (ex-)sekswerkers en slachtoffers van mensenhandel acht SHOP deze signalen zorgelijk. Omdat Spot 46 ervaring heeft met het bereiken van (ex-)sekswerkers die eerder nog niet in het zicht waren, zoals de Hongaarse sekswerkers, wil SHOP voornamelijk via de expertise van Spot 46 medewerkers binnen de Chinese massagesalons bereiken. Spot 46 heeft tot op heden echter geen zicht op de hulpbehoefte van deze groep en hoe zij hen kan bereiken om, eventueel in samenwerking met andere organisaties, in die behoefte te kunnen voorzien. Een verkenning van de hulpbehoefte van de Chinese massagesalons en de gewenste benaderingswijze is daarom noodzakelijk.

² Bottenberg & Janssen, 2012.

Het verkennend onderzoek is opgezet en uitgevoerd tussen 1 maart en 31 juli 2014. Dit onderzoeksrapport is een weergave van de wijze waarop Spot 46 de hulpbehoefte en de benaderingswijze van medewerkers binnen de Chinese massagesalons heeft verkend en wat haar bevindingen zijn.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 beschrijft de achtergronden van het onderzoek. De centrale doelstelling en vraagstelling van het onderzoek zijn in de inleiding van dit hoofdstuk opgenomen. Deel 1 van dit hoofdstuk bevat een korte schets van de situatie in China op het gebied van prostitutie in relatie tot massagesalons en de soa-statistieken. In deel 2 van dit hoofdstuk komt de situatie in Nederland betreffende de Chinese wellness-branche aan bod. In *hoofdstuk 2* staan de gebruikte onderzoeksmethoden centraal. *Hoofdstuk 3* behelst de resultaten van het onderzoek. *Hoofdstuk 4* bevat de conclusies. Tot slot worden in *hoofdstuk 5* een aantal aanbevelingen geformuleerd.

1. Achtergrond

In 2009 zijn er 20 Chinese ondernemingen geregistreerd bij de Kamer van Koophandel (KvK) in Den Haag, die onder de wellness-branche gekaderd kunnen worden.³ De Chineestalige krant 'Asian News' heeft in 2013 in haar Nederlandstalige editie gemeld dat dit aantal 45 is.⁴ Echter, een inventarisatie van Spot 46 in maart 2014 laat zien dat er tenminste 52 Chinese ondernemingen zijn die volgens de gegevens van de KvK actief zijn als massagesalons, kapsalons, beautysalons, nagelstudio's, sauna's en gezondheidscentra.⁵

De omschrijving van bedrijfsactiviteiten de Chinese ondernemingen lopen sterk uiteen. Een aantal voorbeelden hiervan is:

Haarverzorging, schoonheidsverzorging, pedicures en manicures

Geven van Chinese massage en acupunctuur

Massage- en kapsalon

Massagesalon, sauna's, solaria, baden ed.

Exploitatie van een acupunctuurpraktijk en een kruidenwinkel

Het geven van taalles Nederlands-Chinees, massage en acupunctuur

Overige paramedische praktijken (geen fysiotherapie en psychologie) en alternatieve genezer

Haarverzorging, sauna's, solaria, baden ed.

Opvallend is dat de omschrijving van de bedrijfsactiviteiten van deze Chinese ondernemingen bij de KvK minder uitgebreid is dan de activiteiten zoals die beschreven zijn op de website van de onderneming zelf, op de folder/flyer van het bedrijf of op de websites ter promotie van hun diensten, zoals www.marktplaats.nl of www.chinese-massage.net.⁶

Het verscherpt toezicht, de intensieve controles en de nieuwe onderzoeksmethodes, in samenwerking met het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) in Den Haag, hebben geresulteerd in de tijdelijke en/of permanente sluiting van – voor zover bekend

³ Liefink, 2009.

⁴ Asian News, 2013. Beschikbaar op [<http://www.asiannews.nl/dutch/chinezen-in-nederland/den-haag-sluit-zes-chinese-massagesalons/>], geraadpleegd op 18-03-2014.

⁵ Spot 46 heeft hierbij gebruik gemaakt van de website URL: <http://kvk.nl> en de zoektermen: Chinese, massage, tuina, acupunctuur, paramedisch, pedicure, manicure, kapsalon, haarverzorging, schoonheidsverzorging en voetreflexologie.

⁶ Een voorbeeld is salon 1 die benaderd is voor dit onderzoek (zie bijlage 2). In het KvK-register staat dat er schoonheidsverzorging, pedicure en manicure worden aangeboden. Op de folder van salon 1 worden ook lichaams- en voetmassages vermeld. De achterzijde van de folder van betreffende salon is tevens gewijd aan afbeeldingen van voetreflexologie.

gedurende de looptijd van het onderzoek – 18 Chinese massagesalons. De gemeente Den Haag beschouwt een deel van de massagebranche als criminogeen. Tevens zou de concentratie van veel massagesalons in sommige gebieden een negatieve uitstraling op de winkel- en woonstraten geven. Ze zouden ook overlast geven en zorgen voor een gevoel van onveiligheid. In de raadsvergadering d.d. 26 maart 2014 is daarom het bestemmingsplan Partiële herziening massagesalons voor de gebieden Spuimarkt e.o., Grote Marktstraat e.o., het Oude Centrum, Centrum-Zuid en Laakwijk-Schipperskwartier vastgesteld. De kern van deze herziening is dat vestiging van nieuwe massagesalons volgens de bestemming "(zakelijke) dienstverlening" in deze gebieden vanaf 16 mei 2014 niet meer mogelijk is.⁷

Het voorgaande in beschouwing nemend, kan gesteld worden dat een massagesalon waar seksuele handelingen plaatsvinden zonder een hiervoor geldige vergunning, in strijd handelt met de regelgeving van de gemeente Den Haag. Naast dit feit is er volgens Spot 46 een aantal gevolgen van illegale prostitutiepraktijken te noemen voor de vergunde seksinrichtingen én de Chinese (para-)medische branche. Voor de vergunde seksbranche valt te denken aan bijvoorbeeld een afname in klandizie of een daling van de prijzen. Voor de Chinese (para-)medische branche kan er een verkeerd beeld ontstaan ten aanzien van authentieke Chinese therapeutische massage, omdat (potentiële) klanten Chinese massages associëren met, of gelijk stellen aan seksuele dienstverlening. Bovendien kan de volksgezondheid in het geding komen, omdat klanten onveilige seks in Chinese massagesalons op websites, zoals www.nzcforum.nl of www.marktplaats.nl, beschrijven. Als laatste zijn de signalen van slechte werkomstandigheden en mensenhandel aanleiding voor SHOP en derhalve ook voor Spot 46 om dit onderzoek te starten.

1.1 Doelstelling en Vraagstelling

Dit onderzoek heeft als doel om inzicht krijgen in de wijze waarop de hulpverlening medewerkers binnen de Haagse Chinese massagesalons kan bereiken en op welke terreinen deze groep behoefte heeft aan dienst- en hulpverlening. Centraal in het onderzoek staat de vraag: *Op welke terreinen hebben medewerkers binnen de Haagse Chinese massagesalons behoefte aan dienst- en hulpverlening en hoe kan de hulpverlening deze groep tegemoet komen in hun hulpbehoefte?*

Voor een breder begrip van dit onderzoek wordt in dit hoofdstuk de context van het onderzoek uiteengezet, met een korte situatieschets van de seksbranche in China en Nederland in relatie tot de wellness-branche.

⁷ 035-26032014-RIS 269966_Voorstel_tot_wijziging_RV_vaststelling_bp_partiele_herziening_masagesalons.pdf. Beschikbaar op URL: <http://www.denhaag.nl/home/bewoners/to/Partiele-herziening-massagesalons-1.htm>, geraadpleegd op 04-04-2014.

1.2 Situatie in China

1.2.1 Prostitutie in China en "verkapte bordelen"

Hoewel het bedrijven van prostitutie in China verboden is, herleeft dit verschijnsel sinds de economische hervormingen in 1978. Tussen 1978 en 1993 zijn naar schatting 112 miljoen mensen uit de rurale gebieden naar de welvarende gebieden (oftewel de Speciale Economische Zones – SEZ) aan de oostelijke kustgebieden gemigreerd.⁸ In 2013 is het aantal binnenlandse migrantenarbeiders in China gestegen naar 268 miljoen.⁹ Samen met het verlies van banen, mede door de privatisering van de staatsbedrijven, zorgt dit voor een overschot aan arbeidskrachten in de grote steden. Prostitutie is vooral voor veel Chinese vrouwen een uitkomst in hun zoektocht naar een goedbetaalde baan.¹⁰ Veel sekswerkers beschouwen prostitutie als een tijdelijke baan; als een opoffering om hun droom in de toekomst te verwezenlijken. Daarnaast is het werk in de prostitutie een snelle manier om geld te verdienen.¹¹

In stedelijke gebieden hebben Chinese autoriteiten onderscheid gemaakt tussen zeven categorieën van vrouwelijke sekswerkers:¹²

1. **Bao'ernai**: “tweede vrouwen” of “lange termijn minnaressen”. De klanten van deze vrouwen zijn dikwijls mannen met een hoge politieke en sociaal-economische status. Tot deze groep mannen behoren enerzijds de overheidsambtenaren van het bureaucratische apparaat in China en anderzijds zakenmannen uit Hong Kong, Taiwan, Japan en Zuid-Korea. De Chinese politie ziet dit soort relaties als prostitutie, omdat betreffende vrouwen actief klanten werven die invloedrijk zijn en over genoeg vermogen beschikken om hen te voorzien van een vaste verblijfplaats en een regelmatig inkomen.
2. **Baopo**: zijn “gehuurde of pakketvrouwen”. Deze vrouwen richten zich ook op welvarende en invloedrijke mannen. Het verschil met de eerstgenoemde categorie is dat ze niet wonen in accommodaties die deze mannen verzorgd hebben. Ze vergezellen deze mannen slechts in een vastgestelde periode, zoals een zakenreis, en krijgen een beloning over deze periode.
3. **Santing**: oftewel “drie hallen” behoren tot de derde categorie en werken in de entertainment, de horeca en de recreatieve sector, zoals (karaoke)bars, danshallen, restaurants en theehuizen. Deze categorie wordt soms ook als **peinü** “escort-vrouw(en)” aangeduid. Hun inkomsten bestaat uit “fooiën” die ze van

⁸ Jacka, 2006.

⁹ National Bureau of Statistics of China, 2014.

¹⁰ Zhou, 2006.

¹¹ Davin, 2005.

¹² De beschrijving van de zeven prostitutie-categorieën is afgeleid uit Onnis, 2012; Pham, 2009.

individuele klanten krijgen en de algemene winst die het bedrijf maakt met de verkoop van drank en eten.

4. **Dingdong xiaojie** of “**deurbeljuffrouwen**”: werven potentiële klanten door middel van internetadvertenties of het telefoneren naar alle kamers in een bepaald hotel. Ze kondigen hun komst bij een klant aan door op de kamerdeur te kloppen of aan te bellen. Vrouwen uit deze categorie hebben hun naam te danken aan het deurbelgeluid “dingdong”. Veel van hen zijn studenten in het hoger onderwijs.
5. **Falangmei** of “**kapsters**”: zijn werkzaam in wat in Nederland gecategoriseerd wordt als de wellness-branche (beautybranche in andere studies). Ze zijn te vinden in gezondheids- en fitnesscentra, beautysalons, algemene en herenkapsalons, badhuizen, sauna’s en massagesalons. Soms spreekt de Chinese politie of media ook wel over **anmonü** als ze vrouwen in deze categorie bedoelen, omdat in het huidige China zaken als kapsalons, “haarwassen-salons”, badhuizen en massagesalons bekende verleners van seksuele diensten zijn. Daarnaast is het aanbod van “oliemassages” een veelvoorkomende vorm in de toeristische seksindustrie.¹³ Vrouwen die in deze branche werkzaam zijn, komen dikwijls van het platteland. Ze bieden seks aan in privé-kamers achterin de wellness-onderneming. Deze categorie zou in het huidige China de meest zichtbare vorm van prostitutie zijn.¹⁴
6. **Jienü** oftewel “**straatvrouwen**”: behoren tot de zesde categorie. Deze vrouwen worden gezien als een van de twee laagste categorieën. Ze werven hun klanten op straat, buiten bij de publieke recreatie- en entertainmentplaatsen, zoals bij de ingang van bioscopen en hotels, op treinstations en in parken.
7. **Xiagongpeng** of “na-werktijd-gezelschap”; ook bekend als *zhugongpeng* of “woon-werk-gezelschap”. Dit zijn vrouwen die seksuele diensten bieden aan de nieuwe arbeidersklasse van China in zowel urbane als rurale gebieden. De inkomsten van deze groep zijn het laagst, vergeleken met vrouwen in de overige categorieën. Het gaat hierbij om kleine bedragen, voedsel of om een tijdelijke verblijfsplaats.

Studies die in China en de Verenigde Staten (VS) verricht zijn, laten zien dat massagesalons waar verkapte prostitutie plaatsvindt, over het algemeen gemiddeld drie tot tien vrouwen in dienst hebben. Deze vrouwen hoeven niet allemaal Chinees te zijn. Ze kunnen ook uit omringende landen, zoals Maleisië, Indonesië, Korea of Thailand, komen. Ze opereren onafhankelijk of onder de leiding van een of meer “prostitutiebemiddelaarsters” (*yinmei*) die over het algemeen ook de eigenaresse(n)

¹³ Zhou, 2006.

¹⁴ Onnis, 2012.

is (zijn) (*laobanniang* of *mamasan*). Een eigenaresse is vaak chiquer gekleed, vergeleken met de medewerkers. Het inschakelen van een *laobanniang* als de verantwoordelijke van de zaak heeft onder andere als functie om klanten beter aan te trekken, omdat de aanwezigheid van een pooier of mannelijke baas afstotend kan zijn.¹⁵ Een andere functie van de *laobanniang* is dat buitenstaanders niet gemakkelijk kunnen identificeren wie de "echte" verantwoordelijke of de eigenaar is van de zaak.

Andere kenmerken van verkapte bordelen zijn:¹⁶

Figuur 1.1: Overige kenmerken verkapte Bordelen

1.2.2 Chinese Sekswerkers en Soa

Over het algemeen kan gesteld worden, dat de soa-statistieken in China zorgelijk zijn. 2008 was het eerste jaar waarin AIDS¹⁷ de topoorzaak was van sterfgevallen binnen de categorie infectieziekten in China. In 75% van de nieuwe infecties is er sprake van seksueel contact, waarvan 45% door hetero-seksuele contacten.¹⁸ Het aantal met HIV/AIDS besmette personen was in 2011 bijna 800.000. Ook het aantal besmette gevallen van andere soa, zoals syfilis, chlamydia en herpes genitalis, is zorgelijk. Syfilis heeft een ratio van 20 op de 100.000. Chlamydia is de soa die nog steeds het meest voorkomt in China. Van herpes genitalis wordt geschat dat 65% van de sekswerkers hiermee besmet is.¹⁹ In heel China zou 1 op de 200 sekswerkers

¹⁵ Dougherty, 2006.

¹⁶ Hyde, 2007; Fake Massage Business in the United States. Verkregen via URL: <http://www.polarisproject.org>, geraadpleegd op 25-03-2014.

¹⁷ HIV is stigmatiserend in Azië vanwege de associatie met "taboe" onderwerpen, zoals seks en homoseksualiteit (Aoki, Ngin, Mo & Ja, 1989).

¹⁸ Morisky & Urada, 2011.

¹⁹ Archer, 2012.

besmet zijn met het HIV-virus. In het zuidwesten van de provincie Yunnan is de verhouding van HIV-besmettingen onder de sekswerkers zelfs 14 op 200.²⁰

Hoewel China momenteel actief is op het gebied van voorlichting, educatie en preventie, is er nog steeds sprake van een toename van het aantal besmettingen. De zogenaamde "seksuele revolutie" speelt hierbij een rol. Jongeren zijn eerder seksueel actief. Seksuele contacten in de vorm van 'one night stands', als gevolg van samenwonen, homoseksualiteit en ook prostitutiebezoeken zijn gangbare maatschappelijke verschijnselen geworden.²¹ De seksuele revolutie in China is voorlopig nog een mannenzaak; toch lopen ook anderen risico's die contact met hen hebben. Vooral succesvolle zakenmannen vormen een grote risicogroep, omdat zij vaak buitenshuis dineren en met hun zakenrelaties sekswerkers bezoeken in karaokebars, massagesalons en badhuizen.²² Risicogroepen in China zijn drugsgebruikers, homoseksuelen, sekswerkers, hun klanten en uiteindelijk ook de partners van deze groepen.

Met de toegenomen migratie van Chinezen naar het buitenland is het goed mogelijk dat dit ook een negatieve invloed uitoefent op de volksgezondheid in de migratielanden. Uit een studie naar het gebruik van condooms in de massagesalons in de VS blijkt, dat een combinatie van factoren medewerkers weerhoudt van veilig sekswerk, te noemen zijn onder andere: verschillende seksuele contacten (per dag), verbale en fysieke agressie van de klanten, economische kwetsbaarheid en werken onder dwang. In Nederland zijn ook gevallen bekend van klanten die zonder condoom seksueel contact hebben met medewerkers binnen de (Chinese/Aziatische) massagesalons, met bijvoorbeeld gonorrroe als gevolg.²³ Deze informatie draagt bij aan de noodzaak om medewerkers binnen de Chinese massagesalons te bereiken.

1.3 Chinese massagesalons in Nederland

Nieuwe Chinese migranten zouden het concept "verkapte bordelen" in de wellness-branche vanuit China meegenomen hebben naar onder andere Nederland. De opmerkelijke toename van het aantal bedrijven in de Chinese wellness-branche zou daarnaast te maken hebben met de criminologische term "verplaatsing". Illegale migranten zoeken hun heil in een andere sector, omdat er strengere overheidscontroles zijn in de oude bekende sectoren, zoals Chinese restaurants. Tevens lijken de Chinezen het succesvolle concept van de Thaise massagesalons te adopteren. De fysiek minder zware belasting van het werk, vergeleken met het werk

²⁰ Chang, 2009.

²¹ Deze vormen van seksueel contact worden in het traditionele (Confucianistische) China als onacceptabel beschouwd en waren daarom tot aan de "seksuele revolutie" niet gangbaar.

²² Chang, 2009; "AIDS experts worry about 'mobile men with money'", 02-08-2005. Beschikbaar op URL: http://news.xinhuanet.com/english/2005-08/02/content_3297758.htm, geraadpleegd op 15-04-2014.

²³ Deze informatie komt van het forum: URL: <http://www.nzcforum.nl> (inloggen is noodzakelijk om de berichten te kunnen lezen), URL: <http://www.citygirl.nl/forum> en van <http://www.hookers.nl>.

in de horeca, zou ook bijgedragen hebben tot de keuze voor een wellness-onderneming.²⁴ Met de groei van de Chinese wellness-ondernemingen nemen ook de signalen toe van misstanden binnen deze branche.²⁵

Om illegale prostitutie, mensenhandel en mensensmokkel tegen te gaan in de Chinese wellness-branche zijn er op landelijk en gemeentelijk niveau diverse controles geweest in het kader van de programmatische aanpak. Ook heeft er een fenomeenonderzoek plaatsgevonden vanuit de Dienst Nationale Recherche (DNR) en de Universiteit van Amsterdam (UvA) over de positie van masseuses binnen de Chinese wellness-branche. In dit onderzoeksrapport hebben Bottenberg & Janssen (2012) geconcludeerd dat naar schatting ruim de helft van de massagesalons seksuele diensten aanbiedt. Tevens zou er in veel massagesalons sprake zijn van slechte arbeidsomstandigheden en meerzijdige afhankelijkheid. Vooral medewerkers die gesmokkeld zijn en een hoge schuldenlast hebben en ook illegaal in Nederland verblijven, lopen risico uitgebuit te worden of slachtoffer te worden van mensenhandel.²⁶

In het zevende rapport van het Bureau Nationaal Rapporteur Mensenhandel (BNRM) worden voor het eerst de Chinese massagesalons, kapsalons en nagelstudio's opgenomen onder paragraaf 7.2 "Ontwikkelingen in de seksuele dienstverlening".²⁷ In het achtste rapport laat het BNRM de trend zien dat het aantal aangemelde Chinese slachtoffers van mensenhandel tussen 2006 en 2008 de top vijf bereikt heeft.²⁸ Uit de laatste twee jaarverslagen van het Coördinatiecentrum Mensenhandel (CoMensha) blijkt, dat het aantal (mogelijke) slachtoffers van mensenhandel uit China van 2009–2012 nog steeds in de top 10 staat. Onder dit aantal is tevens de categorie "massagesalons" opgenomen. Gegevens over deze categorie zijn echter alleen voor de jaren 2011 en 2012 bekend (zie tabel 1.2).²⁹

Tabel 1.2: Overzicht aantal Chinese slachtoffers mensenhandel en slachtoffers massagesalons³⁰

Jaar	Plaats in top 10	Aantal Slachtoffers	Massagesalons	Vrouwen	Mannen
2012	10 ^e plaats	21	6	6	–
2011	8 ^{ste} plaats	40	4	2	2
2010	9 ^e plaats	23	Onbekend	Onbekend	Onbekend
2009	6 ^e plaats	37	Onbekend	Onbekend	Onbekend

²⁴ Knotter, Korf & Lau, 2009.

²⁵ Bottenberg & Janssen, 2012.

²⁶ Bottenberg & Janssen, 2012.

²⁷ BNRM, 2009.

²⁸ BNRM, 2010.

²⁹ CoMensha jaarverslag 2011 en 2012.

³⁰ In een telefonisch onderhoud d.d. 8 april 2014 geeft CoMensha aan dat het om Chinese massagesalons te Den Haag gaat.

2. Methode

2.1 Onderzoeksgroep

Dit onderzoek is gericht op medewerkers binnen de Chinese wellness-branche in Den Haag. In de gehele Chinese wellness-branche in Den Haag worden in principe massages gegeven. Een verschil is echter, dat de ene wellness-onderneming een andere hoofdactiviteit heeft, dan de andere. Een kapsalon biedt bijvoorbeeld hoofdmassages aan, terwijl een nagelstudio ook voetmassages aanbiedt.

Voor dit onderzoek zijn salons benaderd, die voldoen aan tenminste vier van de onderstaande zes criteria:

1. De activiteit "massage" fungeert als een van de hoofddeterminanten voor klantenbezoeken;
2. Recensies van klanten op diverse websites wijzen op het verlenen van seksuele diensten;
3. De onderneming profileert zich op websites waar tevens erotische diensten aangeboden worden;
4. De onderneming is niet aangesloten bij verenigingen die het praktiseren van traditionele Chinese geneeskunde legitimeren;
5. De onderneming biedt geen diensten aan waarvoor traditionele Chinese geneeskundige kennis (en eventuele opleiding) vereist is, zoals accupunctuur, kruidengeneeskunde, moxa-therapie, etc.;
6. De onderneming is door de gemeente opgenomen in de lijst van ondernemingen waar vermoedelijk illegale prostitutie plaatsvindt.

Van de 52 Chinese wellness-ondernemingen die Spot 46 in het register van de KvK gevonden heeft, voldeden 24 aan tenminste vier van de hierboven genoemde criteria. In de periode dat het onderzoek uitgevoerd werd, waren 10 hiervan op last van de Burgemeester van Den Haag (voor (on-)bepaalde tijd) dicht of (nog) niet toegankelijk voor buitenstaanders, nadat de sluiting opgeheven was. Spot 46 heeft de resterende 14 ondernemingen benaderd voor het onderzoek met een bezoekfrequentie tussen één en zes keer. Bijlage 2 presenteert de individuele salons met de data van het aantal bezoeken.

Tijdens de bezoeken hebben de uitvoerders van het onderzoek in totaal 45 medewerkers gezien. Van deze 45 medewerkers zijn met 31 medewerkers – 2 mannen en 29 vrouwen – gesprekken gevoerd. Naast de medewerkers hebben uitvoerders van het onderzoek ook 4 personen gesproken, in vier verschillende salons, die niet als klant aanwezig waren. Deze personen waren allen Nederlandse mannen. Ook heeft Spot 46 in totaal 42 enquêtes uitgezet. 12 respondenten hebben deze ook daadwerkelijk ingevuld, waarvan zeven volledig en vijf onvolledig. Het responspercentage is 29%.

2.2 Onderzoeksmethode

Voor dit verkennend onderzoek heeft Spot 46 gebruik gemaakt van twee methoden, namelijk: (1) desk research gecombineerd met een intern onderzoek, en (2) veldwerk. Tevens heeft de Chineestalige medewerker van Spot 46 een wellness- en schoonheidsvakbeurs bezocht om na te gaan in hoeverre de Chinese wellness-branche hier vertegenwoordigd is. Deze bleek op de vakbeurs in het geheel niet vertegenwoordigd te zijn.

Ad 1 Desk research en intern onderzoek

De desk research vond vooral plaats in de periode van 1 maart tot 15 mei 2014. Deze bestond uit het verzamelen van relevante literatuur in de vorm van boeken en (wetenschappelijke) artikelen, het verzamelen van reeds aanwezige informatie bij SHOP over Chinese cliënten en het bezoeken van websites. Websites die als belangrijkste informatiebron fungeerden, waren:

www.kvk.nl

www.chinese-massage.net

www.massageadres.nl

www.marktplaats.nl

www.denhaag.nl

De resultaten van de desk research dienden als achtergrondinformatie van het onderzoek en zijn derhalve verwerkt in hoofdstuk 1.

Het interne onderzoek is in de maanden april en mei 2014 verricht. Voor het interne onderzoek heeft Spot 46 twee medewerkers van het team SHOP AHV benaderd voor het afnemen van ongestructureerde interviews. Deze medewerkers hebben ruime ervaring in het werken met Chinese cliënten en de focus van de interviews lag op het delen van hun kennis en ervaring.

Ad 2 Veldwerk

De bezoeken aan de Chinese wellness-branche vonden plaats binnen het kader van het veldwerk van Spot 46. De veldwerkperiode vond plaats tussen 14 mei en 29 juli 2014. Voor dit veldwerk heeft Spot 46 met het Regionaal soa-centrum en andere afdelingen van SHOP samengewerkt. In alle bezochte salons heeft Spot 46 enquêtes uitgezet en kort- en/of langdurende observaties gedaan. In de meer toegankelijke salons voerden medewerkers van Spot 46 gesprekken met medewerkers en andere betrokkenen in de vorm van ongestructureerde interviews. In één salon hebben de onderzoekers geëxperimenteerd met het afnemen van de diensten om toegang te krijgen, waarbij een persoon een manicure en pedicure ondergaat, terwijl de andere persoon de gesprekken voert. Deze methode heeft veel informatie opgeleverd. Wegens beperkte middelen is zij slechts één keer toegepast. De Chineestalige medewerker is bij alle veldwerkbezoeken aanwezig geweest.

De Chineestalige medewerker van Spot 46 heeft een tweetalige vragenlijst opgesteld in het Nederlands en in het Mandarijn (zie bijlage 3). De vragen in de enquête bestaan uit vijf categorieën, te weten: achtergrondinformatie, werkplek–gerelateerde informatie, hulp– en welzijns–gerelateerde informatie, gewenste benaderingswijze en naamsbekendheid SHOP/Spot 46. Deze categorieën zijn tevens gebruikt als leidraad bij het afnemen van de interviews. De observaties binnen de wellness–ondernemingen zijn gericht op de inrichting van de salon, de interactie tussen (overige) medewerkers (die niet in gesprek zijn met de onderzoekers), eventuele klanten, de folder van de zaak en de sfeer en gebeurtenissen in de salon tijdens het bezoek.

3. Onderzoekresultaten

3.1 Ervaringen en kennis van SHOP

Gedurende het onderzoek begeleidt het team SHOP–AHV negen cliënten met een Chinese achtergrond, waaronder twee mannen en zeven vrouwen. Tabel 3.1 is een weergave van een aantal basiskenmerken van deze cliënten.

Tabel 3.1: Basiskenmerken Chinese SHOP–cliënten

Geslacht	Leeftijd	Status	Geboortestad	Taal	Slachtoffer Uitbuitingsvorm	Begeleid sinds
Vrouw	44	VOT	Hunan	Mandarijn	Ja, seksueel	2009
Man	53	VOT	Zhejiang	Mandarijn	Ja, overig	2009
Vrouw	54	B8	Liaoning	Mandarijn	Ja, seksueel	2012
Vrouw	21	B8	Fujian	Mandarijn	Ja, seksueel	2013
Vrouw	24	B8	Jilin	Mandarijn	Ja, seksueel	2013
Vrouw	27	B8	Fujian	Mandarijn	Ja, seksueel	2013
Vrouw	33	B8	Zhejiang	Mandarijn	Ja, seksueel	2013
Vrouw	49	B8	Liaoning	Mandarijn	Ja, seksueel	2013
Man	36	B8	Guangdong	Kantonees	Ja, overig	2014

De data in tabel 3.1 laten zien, dat de leeftijd van de cliënten varieert tussen 21 en 54 jaar. Twee van hen hebben een Verblijfsvergunning voor Onbepaalde Tijd (VOT). De overige cliënten hebben of hadden een B8 status.³¹ De twee mannen zijn slachtoffers van overige uitbuiting (niet–prostitutie gerelateerd). Van de vrouwen is bekend dat drie slachtoffer zijn geweest van seksuele uitbuiting in massagesalons. CoMensha of de politie hebben deze negen Chinese cliënten bij SHOP aangemeld in de periode van 2009–2014. Figuur 3.2 geeft de geografische afkomst van deze cliënten weer.

³¹ Deze verblijfsstatus heette voorheen de B9–regeling, vernoemd naar het betreffende hoofdstuk in de Vreemdelingen-circulaire 2000. Na de wijziging van de Vreemdelingen-circulaire zijn de hoofdstukken omgenummerd en is de regeling inhoudelijk ongewijzigd nu neergelegd in hoofdstuk B8, paragraaf 3 van de Vreemdelingen-circulaire. Deze verblijfs-regeling Mensenhandel maakt het voor (illegale) slachtoffers–aangevers en getuige–aangevers van mensenhandel mogelijk om gedurende de opsporing en vervolging van de mensenhandelaar tijdelijk legaal in Nederland te verblijven (CoMensha maandrapportage juni 2013).

Figuur 3.2: Herkomst SHOP-clënten naar Provincie

Hulpverleners van SHOP ervaren enkele specifieke aandachtspunten in het werken met Chinese cliënten. Een hiervan is bijvoorbeeld dat ze in de interactie met hulpverleners erg dankbaar zijn, tot bijna nederig toe. Om hun dankbaarheid te tonen nemen ze iets mee voor de hulpverlener. Het weigeren van dit gebaar kan de relatie met de cliënt op een negatieve wijze beïnvloeden. Een ander aspect is dat Chinese cliënten de hulpverlener niet graag teleurstellen en geneigd zijn ze om alle voorstellen van de hulpverlener te accepteren. Dit gedrag kan nederig en meegaand overkomen. Chinese cliënten weten echter wel goed wat ze willen. Een manier om te achterhalen wat een cliënt wil, is door eerst te vragen wat hij wil in plaats van zelf met een voorstel te komen. Een andere manier is om bij de cliënt na te vragen wat hij begrepen heeft van wat er samen besproken is. Vooral wanneer een cliënt geneigd is om altijd met “ja” te antwoorden, kan zelfreflectie helpen om te voorkomen dat een hulpverlener het (verbale) gedrag van de cliënt aanneemt.

Opvallend is ook dat men binnen de Chinese gemeenschap veel informatie met elkaar uitwisselt. Deze informatie is bepalend voor het handelen van individuele leden van de Chinese gemeenschap. Indien een cliënt geen andere input krijgt, blijft zijn kennis beperkt tot wat hij uit de eigen gemeenschap kan vergaren. Het stigma dat de Chinese gemeenschap gesloten is, kan een barrière vormen in de communicatie tussen Chinese cliënten en hulpverleners. Chinese cliënten kunnen bijvoorbeeld een gereserveerde houding aannemen ten opzichte van nieuwe

informatie, omdat zij input van buitenaf niet gewend zijn. De hulpverlener kan op grond hiervan het idee hebben dat dit gedrag een gevolg is van de geslotenheid van de gemeenschap waar de cliënten vandaan komen om vervolgens geen verdere actie te ondernemen om hun gereserveerde houding te doorbreken. Ook in dit geval kan zelfreflectie helpen om dit stigma te overwinnen.

De ervaring van SHOP-hulpverleners leert bovendien dat er sprake is van een win-win-situatie, wanneer de hulpverlener zich eerst aansluit bij de belevingswereld van de cliënt, in plaats van de cliënt te vragen om open te zijn of om zijn verhaal te vertellen (bijvoorbeeld over de uitbuiting). Interesse hebben en interesse tonen in de achtergrond van de cliënt is noodzakelijk. Chinese cliënten kunnen in het begin zakelijk en praktisch georiënteerd zijn. In deze fase is het belangrijk om hen niet te forceren om over de eigen emoties te praten. Het opbouwen van vertrouwen kan veel tijd in beslag nemen. Voor sommige cliënten van SHOP is er vijf tot zes jaar nodig. Indien er voldoende vertrouwen is, zal de cliënt zelf zijn verhaal doen. Op deze wijze verloopt het begeleiden naar de in Nederland geldende normen gemakkelijker. Een voorzichtige manier van werken kan tevens de benadering van Chinese cliënten helpen. Een voorbeeld dat SHOP-hulpverleners in deze context geven, is om aanvankelijk indirecte vragen te stellen en de mate van directheid gedurende het begeleidingstraject te vergroten.

Tot slot beschouwen SHOP-hulpverleners het werken met Chinese cliënten als intensief door onder andere de taalbarrière en de grote culturele afstand. Een goede persoonlijke tolk is nodig om de taalbarrière te overbruggen. De wil van de hulpverlener om tijd en energie te investeren, is tevens noodzakelijk om de belevingswereld van Chinese cliënten te begrijpen. Slechts dan kunnen ze geleid worden naar een begeleidingsproces dat afgestemd is op hun hulpbehoeften. SHOP-hulpverleners zien de eigenschappen en instrumenten in figuur 3.3 hieronder als positief in het opbouwen van een vertrouwensrelatie met Chinese cliënten en de begeleiding aan deze groep.

Figuur 3.3: Positieve Eigenschappen en Instrumenten in de Begeleiding van Chinese Cliënten

3.2 Resultaten van het veldwerk

Zoals al in hoofdstuk 2 is vermeld, zijn tijdens het veldwerk drie methoden toegepast, te weten het afnemen van ongestructureerde interviews, enquêteren en observeren. De inhoud van deze paragraaf is gebaseerd op de resultaten die hieruit voortvloeien. Omdat de hoofddoelen van het onderzoek het leggen van contact met de onderzoeksgroep en het verkennen van hun hulpbehoefte waren, zijn de resultaten van het veldwerk beschreven aan de hand van deze twee aspecten. In subparagraaf 3.2.1 zijn voornamelijk de resultaten van de ongestructureerde interviews en de observaties verwerkt. De resultaten van de enquête komen in subparagraaf 3.2.2 aan bod. Daarin is ook de hulpbehoefte van de onderzoeksgroep verwerkt.

3.2.1 Contactlegging met de onderzoeksgroep en toegang

Het leggen van contact met medewerkers binnen de wellness-branche verloopt in de meeste gevallen moeizaam. Van de 14 salons zijn slechts vijf redelijk toegankelijk. In deze vijf salons heeft Spot 46 met de eigenaren kunnen spreken. Indien de eigenaren of degenen die een toezichthoudende positie hebben, zich toegankelijk opstellen, is het voor de overige medewerkers ook mogelijk om met Spot 46 in gesprek te gaan. Er heerst veel wantrouwen, wederzijds onbegrip en onwil om met mensen buiten de eigen gemeenschap te spreken.

Gedurende de veldwerkperiode binnen de Chinese wellness-branche merkt Spot 46 op, dat er een aantal barrières is in het contact met de onderzoeksgroep. Om deze te doorbreken, is het nodig om de factoren in kaart te brengen die deze barrières vormen. Uit dit onderzoek zijn factoren naar voren gekomen die in te delen zijn in zeven categorieën (zie figuur 3.4).

Figuur 3.4: Beïnvloedingsfactoren betreffende de toegankelijkheid en contact met medewerkers binnen de Chinese wellness-branche

De factoren die in figuur 3.4 staan, worden in het hiernavolgende verder uitgediept. Hoewel ze per categorie uitgewerkt zijn, wil dit niet zeggen dat de categorieën los van elkaar staan.

Ad 1) Sociaal-economische Achtergrond

De sociaal-economische achtergrond van een medewerker binnen de Chinese wellness-branche beïnvloedt zijn vermogen om informatie te verwerven en te verwerken. Een medewerker die bijvoorbeeld in armoede heeft geleefd met een laag opleidingsniveau en weinig algemene kennis zal meer moeite hebben om het begrip "hulpverlening" te begrijpen. Bij de introductie van Spot 46 en haar hulpaanbod kijken veel medewerkers in Chinese massagesalons ons vragend aan en zeggen dat ze niet begrijpen waarover het gaat. Ze vragen dan of we het nog een keer kunnen herhalen of doen letterlijk een aantal stappen terug en zeggen dat we maar terug moeten komen als de baas er is.

In alle salons die Spot 46 benaderd heeft voor het onderzoek, is het opvallend dat slechts één medewerker het Nederlands goed beheerst. Deze informant is echter niet in China geboren en is op jonge leeftijd naar Nederland gekomen. De overige informanten spreken matig tot geen Nederlands. Sommige informanten geven

expliciet aan liever in het Chinees te communiceren. De volgende citaten geven dit goed weer.

Als er zaken zijn waarbij het Nederlands nodig is, geef ik liever het woord aan degene die beter Nederlands kan. En als ik dingen moet regelen, dan vraag ik iemand die goed Nederlands kan (Salon 9, bezoek d.d. 24 juni 2014).

Ik ken mensen die iemand zoeken die beide talen goed beheerst zoals jij om met hen naar bijvoorbeeld het ziekenhuis te gaan. Ze betalen je ervoor. Wil je niet als tolk voor hen werken? (Salon 12, bezoek d.d. 22 juli 2014).

Zo proberen zij de taalbarrière en het gebrek aan kennis over de Nederlandse maatschappij te overbruggen. De wil om de Nederlandse taal te leren, is er wel. Veel medewerkers willen informatie over de kosten van Nederlandse lessen en wanneer deze gegeven worden. Ook willen ze zich ogenblikkelijk aanmelden. Als echter blijkt, dat we wel wat informatie van hen nodig hebben, zoals een telefoonnummer of emailadres, trekken ze zich terug.

Er zijn ook medewerkers die het leren van het Nederlands opgegeven hebben. Ze geven aan geen tijd te hebben of vinden het tijdverspilling, omdat hun inspanningen geen bevredigende resultaten opleveren.

Ik heb twee jaar Nederlands geleerd, maar het is zo moeilijk. Nu wil ik het niet meer, omdat ik toch niets onthoud. Nederlands is zo moeilijk, aldus een in China universitair opgeleide medewerker (Salon 11, bezoek d.d. 24 juni 2014).

Door het gebrek aan kennis over de Nederlandse welzijnsinstellingen, weet de onderzoeksgroep niet wat de beschikbare hulpverlening inhoudt en wat ze kunnen verwachten. De taalbarrière speelt hierbij wederom een wezenlijke rol.

Informanten geven ook aan dat ze in Nederland niets hebben aan de in China genoten opleiding. Een informant zegt dat hij in China de opleiding "freestechniek" heeft gedaan.

In Nederland kent men deze opleiding niet eens! In China is dit een beroep op zich (Salon 13, bezoek d.d. 22 juli 2014).

Een andere informant geeft aan, dat de maatschappij in Nederland anders georganiseerd is dan in China.

Ik kan mijn diploma wel laten vertalen en omzetten, maar de waardering ervan is toch anders (Salon 14, bezoek d.d. 29 juli 2014).

De verschillen in opleidingswaardering samen met de onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal maken het voor medewerkers binnen de Chinese wellness-branche moeilijk om werk te vinden buiten de Chinese gemeenschap.

Ad 2) Culturele Achtergrond

In het contact met de onderzoeksgroep komen enkele aspecten van de eigen culturele achtergrond duidelijk naar voren. Een hiervan is het indirect communiceren.

Er is niemand in de salon die tijd heeft, riep een vrouw ons na toen ze van de salon wegliep. Ze gaf hiermee blijk, dat ze ons bezoek niet op prijs stelde. Bij een volgend bezoek heeft een Chineestalige medewerker de zojuist genoemde mevrouw gevraagd of ze ons bezoek wenste, waarop ze de vraag met *nee* beantwoordde. Ze vervolgde met:

Bij de problemen die we hebben, kun je toch niet helpen (Salon 1, bezoek d.d. 18 juni 2014).

Iets anders dat opvalt in deze context is de wijze waarop de onderzoeksgroep met het thema seksuele dienstverlening omgaat. Zodra medewerkers van de Chinese wellness-branche het woord "seks" horen, klappen ze dicht. Een opvallende uitspraak van een medewerker is:

Ik heb wel meegemaakt dat klanten na een massage klaarkomen. Dat is toch geen seks? (Salon 5, bezoek d.d. 4 juni 2014).

Ook het collectivistisch denken bleek uit de reactie van de onderzoeksgroep. Op het moment, dat een medewerker de onderzoeksenquête voor ons wilde invullen, kwam een andere medewerker (die een klant aan het masseren was) nadrukkelijk vragen: *Het zal ons toch geen schade toebrengen?* (Salon 11, bezoek d.d. 24 juni 2014). De medewerker die welwillend was, antwoordde: *Ik heb alles al goed bekeken. Ze willen ons* (letterlijk: Chinezen) *alleen maar helpen*. Informanten gebruiken vaak het woord "we" in plaats van "ik" in gesprekken met de onderzoekers.

Ad 3) (Chinese) Gemeenschap in Nederland

Veel leden van de onderzoeksgroep lijken bang te zijn om in de problemen te komen als ze met medewerkers van Spot 46 in gesprek gaan. *Het spijt me, ik wil geen vervelende dingen op mijn hals halen*, is een typische zin die informanten zeggen wanneer ze niet verder willen praten.

Ook zouden er twee vrouwen zijn die sommige medewerkers in de Chinese wellness-branche in Den Haag terroriseren. Tot drie keer toe hebben de onderzoekers over twee personen met dezelfde achternaam die zusters van elkaar zijn, gehoord. De vrouwen zouden actief zijn in het verhandelen van personen. Ook eigenaren zijn bang voor deze vrouwen. Een eigenaar geeft hierover uitgebreide informatie, waaronder een dreigement van deze vrouwen aan haar: *Ik zal je kapot maken!* Deze vrouwen zouden mensen kennen ("vriendjes hebben") die volgens deze informant invloedrijk zijn. Momenteel hebben deze vrouwen twee rechtszaken

aangespannen tegen de genoemde eigenaar. Dit gegeven voedt ook de angst bij informanten om niet teveel te zeggen, omdat dit tegen hen gebruikt kan worden.

Zoals reeds bij paragraaf 3.1 beschreven is, wordt er binnen de Chinese gemeenschap veel informatie uitgewisseld. De informatie waarover het netwerk van een informant beschikt, heeft invloed op de wijze waarop hij met nieuwe informatie omgaat. Indien familieleden, vrienden en/of kennissen van een informant bijvoorbeeld negatieve ervaringen hebben met de hulpverlening in Nederland, zullen ze die ervaring met de informant delen als ze horen dat hulpverleners hem benaderd hebben. Een informant geeft bijvoorbeeld aan dat ze voorbeelden heeft gezien van hulpverlening welke volgens haar geen hulp is.

Kinderen worden bij de ouders weggehaald. Dat is geen hulp! Ik heb dat gezien. Ik weet ook dat er veel meer speelt bij andere gezinnen, maar ik zeg niks. Wat kunnen ze doen? Ze helpen toch niet! (Salon 7, bezoek d.d. 29 juli 2014).

Informanten zullen dit soort informatie ook meenemen in het contact met hulpverleners. In twee salons viel het de onderzoekers op, dat een aantal medewerkers bij het eerste veldwerkbezoek wel toegankelijk was. Bij een tweede bezoek wilden zij vervolgens niet meer in gesprek gaan.

Naast de Chinese gemeenschap speelt het contact met leden uit de Nederlandse gemeenschap een rol in de wijze waarop de onderzoeksgroep met hulp van buitenaf omgaat. In verschillende salons geven vrouwelijke informanten aan een Nederlandse vriend te hebben. In hun visie is hulp van buitenaf niet nodig. Ook bij juridische zaken zeggen deze vrouwen dat hun vriend het wel regelt.

In vier salons hebben uitvoerders van het onderzoek met vier verschillende Nederlandse mannen gesproken. Drie van hen hebben weerstand geboden tegen ons bezoek. In een van de salons keek de eigenaresse de Nederlandse man vragend aan met de vraag of het nodig was om mee te werken aan het onderzoek. De man sprak de onderzoekers toe met:

Chinezen lossen toch alles zelf op! Het is niet nodig om hier te komen! (Salon 2, bezoek d.d. 14 mei 2014).

Als je wilt helpen, geef ze dan geld! (Salon 7, bezoek d.d. 4 juni 2014).

Een paar straten verder in de Doubletstraat, dat zijn zielige vrouwen. Ga ze daar maar helpen! (Salon 4, bezoek d.d. 27 mei 2014).

Ad 4) Persoonlijke situatie in Nederland

De persoonlijke situatie van medewerkers in de Chinese wellness-branche in Nederland beïnvloedt ook de factoren die ze meenemen in hun overweging om wel of geen buitenstaanders toe te laten. Hierbij valt te denken aan factoren die kunnen bijdragen aan een afhankelijkheidsrelatie met het (naaste) netwerk, zoals de

woonsituatie, werk, schulden en documentenafhankelijkheid. Het is aannemelijk dat – wanneer de medewerker Spot 46 zou toelaten, dit de relatie zou kunnen schaden met degene die invloed heeft op de persoonlijke situatie van de medewerker, een risico die men vermoedelijk niet wil nemen.

Daarnaast is het mogelijk dat de familie in China afhankelijk is van het geld dat de medewerker vanuit Nederland stuurt. Een van de informanten zegt bijvoorbeeld dat ze geld stuurt naar haar broer in China om zijn ziekenhuiskosten te betalen. De inkomsten van het werk in de wellness-branche zijn daarom niet alleen een noodzaak voor de medewerker zelf, maar ook voor zijn familie (in China). Om inkomsten te kunnen genereren, is het nodig om de werkplek te behouden en om geen risico's te nemen.

Ad 5) Status binnen de Salon

De ontvangst van Spot 46 is in veel salons vergelijkbaar. *De baas is er niet*, zegt een aantal medewerkers in een half geopende deuropening. Als de onderzoekers van Spot 46 het doel van het bezoek uitleggen, nemen ze de informatie van Spot 46 aan. Eventueel geeft de medewerker nog aan hoeveel medewerkers in totaal aanwezig zijn, zodat wij het gepast aantal enquêtes kunnen achterlaten om vervolgens de deur te sluiten. Het komt voor dat dezelfde persoon bij een tweede bezoek opeens veel zeggenschap heeft, en meer de status van een eigenaar lijkt te hebben. Over het algemeen is onduidelijk welke status van de verschillende personen in de salons hebben. Soms is de rolverdeling wel duidelijker. Duidelijk is wel dat de status van een medewerker binnen een salon zijn bewegingsvrijheid bepaalt. De beschrijving van een van de veldwerkmomenten kan dit illustreren:

"Bij binnenkomst treffen de onderzoekers van Spot 46 in een salon een mannelijke medewerker aan met een earphone. In het Kantonees communiceert deze medewerker met iemand over de binnenkomst van de onderzoekers. Kort erna meldt de eigenaresse zich met haar Nederlandse partner. Als deze partner ons niet welkom heet, vertrekt ook de eigenaresse. De mannelijke medewerker met de earphone staat ons verder te woord. Twee vrouwen zitten vanaf onze binnenkomst stil op de bank; een andere oudere vrouw staat op en loopt naar achteren. Ze komt later terug en kijkt ons streng aan. Opvallend is, dat een van de twee vrouwelijke medewerkers op de bank toch in stilte de enquête heeft ingevuld. Nadat duidelijk is dat de enquête anoniem is, wil de medewerker met de earphone deze, zij het met enige weerstand, ook invullen. Tijdens dit bezoek is duidelijk te zien dat alle medewerkers verschillende rollen aannemen die hun bewegingsvrijheid beïnvloeden" (Salon 2, bezoek d.d. 14 mei 2014).

Ad 6) Gemeentelijk Beleid

Het rigide en repressieve beleid van de gemeente Den Haag ten opzichte van illegale prostitutiepraktijken binnen de Chinese wellness-branche, draagt ook bij aan de weerstand vanuit de onderzoeksgroep om externe bezoeken te ontvangen. Herhaaldelijke nadruk op het feit dat wij hulpverleners zijn, maakt weinig uit. Vooral

wanneer wij laten blijken op de hoogte te zijn van de sluitingen, lijkt het erop dat medewerkers ons als een "doorgeefluik" beschouwen.

Zeg maar tegen hen dat Chinezen liever hun eigen boontjes doppen en geen uitkering willen. Ze willen toch dat wij allemaal een uitkering gaan aanvragen door alles te sluiten? (Salon 7, bezoek d.d. 29 juli 2014).

Weerstand is er ook tegen de gemeente Den Haag vanuit een cultureel perspectief.

Ze discrimineren! Het is discriminatie dat ze de Chinese salons sluiten. Waarom treden ze niet op bij andere groepen? (Salon 7, bezoek d.d. 4 juni 2014).

In een andere salon zegt een medewerker, dat ze niet bereid is om mee te werken aan het onderzoek, omdat ze geen problemen wil. Op onze uitleg dat wij meer willen begrijpen welke hulpbehoefte de massagesalons hebben, zodat wij hun kunnen bijstaan als zij bijvoorbeeld problemen hebben met het gemeentelijke beleid, zegt ze:

De politie is welkom om te controleren! (Salon 8, bezoek d.d. 24 juni 2014).

Ad 7) Onderzoeksmethode

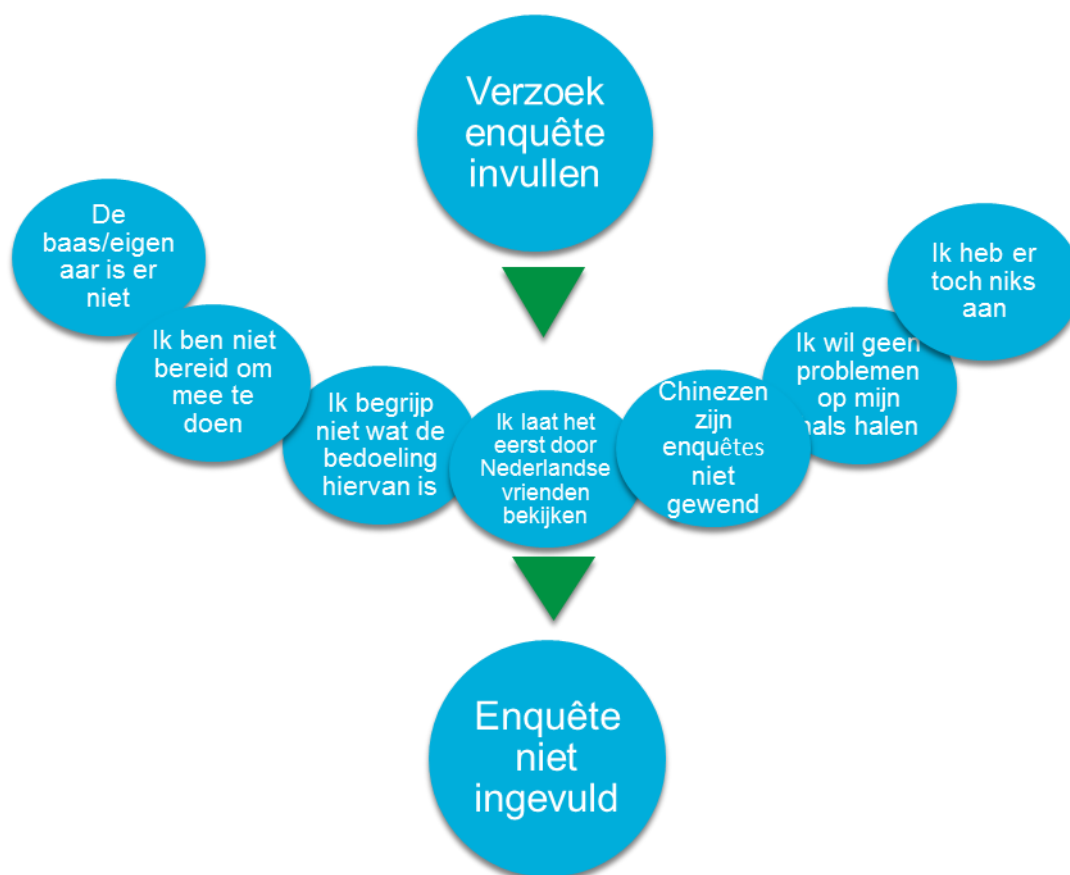
Naast bovenstaande factoren blijkt de onbekendheid van de onderzoeksgroep met de onderzoeksmethode een rol te spelen in het leggen van contact. Het lijkt alsof informanten bang zijn om zaken op te schrijven. Het verzoek om een enquête in te vullen, roept bijvoorbeeld meer weerstand op dan het houden van open en informele interviews. In informele gesprekken zijn medewerkers bereid om meer zaken te bespreken. Ook praten zij gemakkelijker over hun persoonlijke situatie.

3.2.2 Enquêteresultaten en hulpbehoefte

Informanten kunnen kiezen om alleen of samen met de onderzoekers tijdens het veldwerkbezoek de enquête in te vullen. De resultaten worden per cluster gepresenteerd: (1) Achtergrondinformatie, (2) Werkplek–gerelateerde informatie, (3) Hulp– & Welzijns–gerelateerde informatie, (4) Gewenste benaderingswijze, en (5) Naamsbekendheid SHOP/Spot 46. Indien relevant, worden de enquêteresultaten in de categorieën "werkplek–" en "Hulp– & Welzijns–gerelateerde informatie" (ad 2 & ad 3) aangevuld met informatie die uit de interviews en de observaties afgeleid zijn. In bijlage 4 staan de tabellen van de antwoorden op de enquêtevragen.

Zoals eerder aangegeven, was er veel weerstand vanuit de onderzoeksgroep om de enquête in te vullen. Figuur 3.5 toont de verschillende redenen om de enquête niet in te vullen.

Figuur 3.5: Redenen om de enquête niet in te vullen

Ad 1) Achtergrondinformatie

In de Chinese wellness-ondernemingen die Spot 46 heeft benaderd voor het onderzoek zijn vooral vrouwen werkzaam. Slechts één respondent is man. Op een respondent na zijn alle respondenten 34 jaar of ouder. Tweederde van de respondenten is ouder dan 40 jaar. Slechts één respondent heeft een universitaire opleiding. De overige respondenten hebben te minste de middelbare school gevolgd. De respondenten zijn afkomstig uit de provincies Guangdong, Hunan, Jiangxi, Liaoning en Zhejiang (zie figuur 3.6). Eén respondent is in Paramaribo geboren. Deze woont al 35 jaar in Nederland. De rest verblijft gemiddeld acht jaar in Nederland. Van de 12 respondenten woont een persoon in Vlaardingen. De rest is woonachtig in Den Haag met een gemiddelde duur van vijf jaar. Met uitzondering van slechts één respondent (die het Kantonees als moedertaal heeft), geven alle respondenten aan dat het Mandarijn hun moedertaal is. Eenderde beheerst ook het Kantonees. Een respondent spreekt tevens Wenzhounees (behorend tot het dialect Wu). Eenderde van de respondenten heeft familieleden die in Den Haag of in Nederland wonen.

Figuur 3.6: Afkomst respondenten naar Provincie

Ad 2) Werkplek–gerelateerde Informatie

Twee van de respondenten die de enquête hebben ingevuld, zijn eigenaar van de salon. De rest is medewerker binnen de salon. Over de duur van hun dienstverband binnen de salon geven vier personen aan niet langer dan zeven maanden in de salon werkzaam te zijn. De overige medewerkers hebben tenminste een jaar lang dezelfde werkplek met een maximum van zes jaar.

Vijf van de twaalf respondenten geven aan vóór dit dienstverband geen ander werk te hebben gedaan. De overige respondenten hebben als kapster, masseuse, manicure of "van alles" gewerkt. De helft van de respondenten heeft deze werkplek gevonden via vrienden. Drie personen geven aan dat zij de werkplek hebben gevonden via het internet, via de telefoon of via een sollicitatie.

Het aspect seksuele dienstverlening is niet in de enquête opgenomen. Uit de gesprekken en observaties is gebleken, dat niet alle medewerkers binnen de Chinese wellness-branche seksuele diensten aanbieden. Een eigenaresse heeft dit ook letterlijk gezegd. In haar beleving is het aanbieden van de zogenaamde "happy-ending" geen seksuele dienstverlening. Ze beaamt deze handelingen zelf wel te verrichten en geeft ook aan dat er medewerkers zijn die de "totale service" aanbieden. In een andere salon belt bijvoorbeeld een klant om te vragen of hij daar terecht kan voor seksuele dienstverlening. De medewerker benadrukt een aantal

keren, dat het een wellness- en beautysalon is en dat hij voor deze dienstverlening naar een andere salon moet gaan (Salon 13, bezoek d.d. 22 juli 2014).

Ad 3) Hulp- & Welzijnsgerelateerde Informatie

➤ Taal³²

Acht personen geven aan, dat hun beheersing van de Nederlandse taal niet goed genoeg is om zelf dingen te regelen in Nederland. Drie respondenten vinden dat ze op dit gebied zelfstandig genoeg zijn. Opmerkelijk is dat een van deze drie respondenten stelt dat hij geen Nederlandse taallessen gevolgd heeft. Uit de interviews blijkt, dat medewerkers behoefte hebben aan taallessen. Factoren die hen hierin belemmeren, zijn tijdgebrek en de hoge kosten. Ook het achterlaten van contactgegevens, zodat ze zichzelf kunnen aanmelden voor Nederlandse taallessen, levert geen respons op.

➤ Hulpverlening

De bekendheid met hulpverleningsinstellingen in Nederland is bij de respondenten erg laag. Antwoorden die respondenten geven op de vragen zijn echter niet consistent. Slechts 2 van de 12 respondenten zeggen bekend te zijn met hulpverleningsinstellingen, terwijl drie van hen zegt ooit hulp te hebben gekregen van een Nederlandse of Haagse hulpverleningsinstelling. Eén respondent zegt bekend te zijn met het hulpaanbod van hulpverleningsinstellingen. In de gesprekken geven zes informanten aan alleen het Nederlandse Rode Kruis te kennen als hulpverleningsinstelling. Eén respondent noemt ook de stichting De Chinese Brug.

Voor vijf respondenten zijn vrienden de aangewezen personen voor hulp. Andere respondenten die de vraag ingevuld hebben, geven "echtgenoot" en "kennissen" als hulpbronnen aan. Uit de interviews blijkt tevens dat de onderzoeksgroep voornamelijk hulp krijgt van de eigen informele netwerken. In het geval van gezondheidsproblemen geven zeven respondenten aan naar de huisarts te gaan. Een persoon zou ook naar een Chinese arts gaan en een andere persoon zou alleen aan zelfbehandeling doen. De overige respondenten hebben de vraag niet ingevuld.

Over de behoefte aan hulp bij diverse zaken geven respondenten aan vooral hulp nodig te hebben bij de taalbarrière. Het zoeken van woonruimte en het gebruik van de computer komen op de tweede plaats. De opties voor hulp bij "gezondheidszaken, regelzaken, geldzaken en juridische zaken" zijn allen slechts een maal aangekruist. Opvallend is dat dezelfde respondent de laatst genoemde opties heeft aangekruist. Mondeling heeft een respondent aangegeven dat zij graag een gezondheidscheck wil doen. Een andere respondent wil graag hulp bij zaken, zoals het lezen van formele brieven en het invullen van formulieren. Ook is de hepatitis-vaccinatie welkom bij een respondent. Een andere respondent zegt:

³² Zie ook "ad 1) sociaal-economische achtergrond" van sub-paragraaf 3.2.1.

Onze kinderen zijn allemaal hier geboren. Ze kunnen heel goed Nederlands. Ik heb geen hulp nodig (Salon 1, bezoek d.d. 4 juni 2014).

In twee salons geven medewerkers aan, dat ze het wel op prijs zouden stellen als Spot 46 maandelijks langskomt om ze te helpen met het lezen van formele brieven of schriftelijke zaken waar het Nederlands voor nodig is. In een andere salon zeggen medewerkers dat ze liever concrete hulp willen zien. Ze leggen uit dat het praten alleen niet helpt. Concrete dingen, zoals een vaccinatie of een andere tastbare vorm van hulp, zijn volgens hen wel zinvol. In drie salons tonen medewerkers interesse in hulp voor ongedocumenteerden. Ze zeggen informatie hierover te willen verkrijgen voor vrienden die niet rechtmatig in Nederland verblijven, die geen werk en woonruimte hebben.

Ad 4) Gewenste Benaderingswijze

Opvallend bij deze vraag is dat geen van de respondenten voor de optie "Bij mijn werk langskomen" kiest. Het aanbieden van hulp per email, via de telefoon, via de chat of het opgeven van een adres waar ze langs kunnen gaan, stellen de respondenten wel op prijs. Eenderde van de respondenten heeft de vraag niet ingevuld. Een van deze respondenten heeft mondeling toegelicht dat het volgens haar geen zin heeft als een hulporganisatie haar hulp wil aanbieden, ongeacht de gebruikte middelen, omdat ze de taal toch niet spreekt en zij de hulpverleners niet kan verstaan. *En Chineessprekende hulpverleners, waar vind je die?*, vraagt ze zich hardop af.

Over het gebruik van de media zegt eenderde van de respondenten Chinese websites met informatie over Nederland te bezoeken. De helft van de respondenten lezen Nederlands-Chinese kranten. Twee respondenten benoemen specifiek de kranten Asian News en China Times. In de gesprekken geven informanten aan, dat hun beheersing van de Nederlandse taal niet voldoende is om Nederlandse kranten te kunnen lezen. Chinese kranten vormen voor hen een belangrijke informatiebron.

Eenvierde van de respondenten zegt op advertenties van hulpverleningsinstellingen in Chinese kranten of op Chineestalige websites te zullen reageren. Respondenten die niet bereid zijn om te reageren, geven de volgende redenen aan:

Ik breng niet zoveel tijd op het internet door

Ik begrijp het niet

Ik kan geen Chinees lezen

Wat heeft het voor zin om te reageren?

Ad 5) Naamsbekendheid SHOP/Spot 46

De bekendheid van SHOP/Spot 46 is erg laag onder de respondenten. Een respondent kent SHOP wel, maar Spot 46 niet. Een andere respondent twijfelt heel sterk bij het invullen van deze vraag. Als de Chineestalige onderzoeker naar de reden van haar twijfels vraagt, vertelt ze dat ze wel over SHOP heeft gehoord. Ook wist ze wat voor organisatie SHOP was. Uiteindelijk heeft ze de vraag met "Nee" beantwoord. De overige respondenten kennen de organisatie niet.

4. Conclusies

De verkenning van de hulpbehoefte en gepaste benaderingswijzen bij medewerkers binnen de Chinese wellness-branche was voor Spot 46 een grote uitdaging. Hoewel medewerkers van SHOP ervaring en kennis hebben opgedaan in het begeleiden van Chinese cliënten, hebben deze cliënten zichzelf niet aangemeld bij SHOP; samenwerkingspartners hebben ze bij SHOP aangemeld. Dit was ook de eerste aanzet tot het actief leren kennen van deze groep, met als centrale vraagstelling *Op welke terreinen hebben medewerkers binnen de Haagse Chinese massagesalons behoefte aan dienst- en hulpverlening en hoe kan de hulpverlening deze groep tegemoet komen in hun hulpbehoefte?*

Uit dit onderzoek blijkt, dat diverse factoren barrières vormen in het contact met de onderzoeksgroep. Inzicht verkrijgen in deze factoren om ze te kunnen doorgronden, is van wezenlijk belang bij het doorbreken van deze barrières. Deze factoren zijn in zeven categorieën te verdelen, namelijk (1) Sociaal-economische achtergrond, (2) Culturele achtergrond, (3) (Chinese) gemeenschap in Nederland, (4) Persoonlijke situatie in Nederland, (5) Status binnen de salon, (6) Gemeentelijk beleid, en (7) Onderzoeksmethode.

Opmerkelijk bij de achtergrondinformatie van de onderzoeksgroep is, dat deze (inclusief de cliënten die SHOP-medewerkers al begeleiden) voornamelijk uit de welvarende oostelijke regio van China afkomstig is. Verder is het belangrijk bij de sociaal-economische achtergrond om aandacht te schenken aan het kennisniveau en het vermogen van de medewerker om nieuwe informatie tot zich te nemen. De culturele achtergrond van de medewerker speelt een cruciale rol in het contact. Indirect communiceren en het collectivistisch denken zijn kenmerkend in het cultureel handelen van de onderzoeksgroep. Binnen de (Chinese) gemeenschap in Nederland zijn angst, loyaliteit, (collectieve) perceptie van de hulpverlening en het al dan niet beschikken over een sociaal vangnet, belangrijke factoren. Ook partners, vrienden en kennissen van Nederlandse komaf zijn invloedrijke personen bij de onderzoeksgroep. In hun overweging om wel of geen contact te leggen met externe bezoekers zijn factoren, die kunnen bijdragen aan een afhankelijkheidsrelatie met hun (naaste) netwerk, belangrijk. Hierbij valt te denken aan de woonsituatie, werk, schulden, documenten en financiële ondersteuning aan familie in China. Bij hun status binnen de salon spelen sociaal-economische factoren wederom een rol. De status is bepalend voor de bewegingsvrijheid, die een medewerker heeft in het contact met externe bezoekers. Het rigide en repressieve beleid van de gemeente Den Haag draagt ook bij aan het wantrouwen en de vijandigheid ten opzichte van de onderzoekers. Als laatste leveren bij het benaderen van deze onderzoeksgroep kwalitatieve onderzoeksmethoden meer op dan het gebruik van een vragenlijst. De bereidheid om de enquête in te vullen, is namelijk erg laag.

De hulpbehoefte van de onderzoeksgroep ligt in eerste instantie op het gebied van de taal. De grote afstand tussen het Nederlands en de Chinese talen, in combinatie

met tijdgebrek en de hoge kosten, ontmoedigen hen in het verbeteren van hun beheersing van de Nederlandse taal. Ook lijkt de onderzoeksgroep bang te zijn om persoonlijke gegevens vrij te geven. Ze ondernemen mede hierdoor geen activiteiten op het gebied van taalverwerving/–verbetering.

Hoewel de onderzoeksgroep niet in grote aantallen kiest voor hulp bij het zoeken van woonruimte, het gebruik van de computer, gezondheids–, regel–, geld– en juridische zaken, betekent het niet dat ze hierbij geen hulp nodig hebben. In de huidige situatie zijn het vooral vrienden en andere personen uit het eigen sociaal netwerk die hierbij voor hulp worden benaderd. Onduidelijk is echter in hoeverre er sprake is van een afhankelijkheidsrelatie met deze hulpaanbieders. In het licht van de bevordering van de zelfredzaamheid van medewerkers en de professionalisering van de Chinese wellness–branche, zijn er voor Spot 46 veel kansen om een bijdrage te leveren. Hiertoe moet Spot 46 haar naamsbekendheid onder de onderzoeksgroep wel vergroten.

In de benaderingswijze is het van wezenlijk belang om in acht te nemen dat het bezoeken van de werkplek ongewenst is. Zowel uit de ongestructureerde interviews als uit de enquête blijkt, dat de respondenten de voorkeur geven aan andere methoden, zoals het geven van een adres waar ze langs kunnen gaan, telefonisch of via email hulp bieden.

Met de beperkte middelen die Spot 46 tot haar beschikking heeft voor dit onderzoek, heeft ze slechts een korte blik kunnen werpen op de wereld van de medewerkers binnen de Chinese wellness–branche. Dit is onvoldoende om structureel beleid te ontwikkelen in de dienst– en hulpverlening aan deze groep. Desondanks zijn de inzichten van dit onderzoek voldoende om een start te maken in het ontwikkelen van interventie–instrumenten om de positie van de onderzoeksgroep te verbeteren.

5. Aanbevelingen

Op basis van de verworven inzichten en de resultaten uit dit onderzoek volgen onderstaand een aantal aanbevelingen ter verbetering van de hulpverlening aan en de positie van medewerkers binnen de Chinese wellness-branche.

- In het verkennen van de gepaste benaderingswijze blijkt het houden van **informele gesprekken** meer informatie op te leveren. Bovendien schept het **afnemen van de door de Chinese wellness-branche aangeboden diensten** de mogelijkheid om langer gesprekken met informanten te voeren.
SHOP/Spot 46 kan de hierboven genoemde methoden uitdiepen om een structurele benaderingswijze voor de Chinese wellness-branche ontwikkelen.
- In het hulpaanbod aan de onderzoeksgroep moet SHOP/Spot 46 in eerste instantie **zo min mogelijk nadruk leggen op het sekswerk** wanneer een persoon uit de Chinese (onderzoeks)groep zichzelf aanmeldt.
De reden hiervan is dat niet alle medewerkers sekswerkers zijn of zich als sekswerker zien. De focus op het sekswerk kan de vertrouwensrelatie schaden en onbedoeld medewerkers binnen de Chinese wellness-branche uitsluiten die wel in een gemarginaliseerde positie zitten.
- Omdat het onderwerp "seks"³³ gevoelig ligt bij de onderzoeksgroep, is het aanbevolen om **spreekuren te houden op een andere locatie** dan bij Spot 46 of SHOP. Via dat spreekuur kan toeleiding/doorverwijzing van de onderzoeksgroep naar het hulpaanbod van SHOP/Spot 46 plaatsvinden.
- Gezien de complexiteit in de benadering van de onderzoeksgroep is **training van veldwerkers in interculturele communicatie** noodzakelijk.
Een directe benadering en openheid over het taboe-onderwerp seksualiteit bevorderen het contact met de onderzoeksgroep niet.
- Omdat er vanuit de doelgroep behoefte is aan informatie over bijvoorbeeld gezondheid en hepatitis-vaccinaties wordt **het ontwikkelen van aangepast veldwerkmateriaal** aanbevolen. Gelet op het feit dat veel leden van de Chinese (onderzoeks)groep weinig kennis hebben van de Nederlandse maatschappij, is het raadzaam om hierover informatie op te nemen in het veldwerkmateriaal.
- Om de participatie, integratie en zelfstandigheid van personen uit de Chinese groep te vergroten, is het noodzakelijk om bij het geven **Nederlandse taalcursussen** kennis van de Nederlandse maatschappij te integreren.

³³ Aoki, Ngin, Mo & Ja (1989) & Chin (1999) geven aan dat praten over seks "taboe", of op zijn minst ongepast is in de Chinese cultuur.

- SHOP/Spot 46 moet verder **onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om de beheersing van de Nederlandse taal** van deze groep te verbeteren met inachtneming van de factoren die de drempel vormen, zoals tijdgebrek, de kosten voor de cursus, de (taal)afstand en het tempo tijdens de cursus.
- De gebrekkige beheersing van de Nederlandse taal door de Chinese (onderzoeks-)groep en hun expliciete voorkeur om in het Chinees te communiceren vraagt om het inzetten van een **Chineestalgische veldwerker/medewerker**. Dit kan ook drempelverlagend werken om gebruik te maken van het hulpverleningsaanbod van SHOP/Spot 46.
- Om de Chinese (onderzoeks)groep van informatie te voorzien en om de naamsbekendheid van SHOP/Spot 46 te vergroten **wordt adverteren in Chineestalgische kranten en op Chineestalgische websites met informatie over de organisatie** aanbevolen.
- **Samenwerking met netwerkpartners intensiveren** ter bevordering van de gerichte en effectieve doorverwijzing/toeleiding van de Chinese (onderzoeks-)groep naar onder andere de reguliere zorg- en hulpverlening.
- SHOP/Spot 46 kan overwegen om – al dan niet in samenwerking met andere organisaties, zoals Fairwork of Soa Aids Nederland – een **aparte website** te ontwikkelen om de Chinese (onderzoeks-)groep te informeren over bijvoorbeeld hun rechten en plichten. Op deze wijze kan SHOP/Spot 46 de onderzoeksgroep empoweren en bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van misstanden in deze Chinese wellness-branch.
- **Specifiek voorlichtingsmateriaal ontwikkelen** om het begrip "hulpverlening" goed neer te zetten bij de Chinese (onderzoeks)groep. Dit kan de angst en vijandigheid in de houding van deze groep ten opzichte van hulpverleners wegnemen of verminderen.
- Hoewel uit dit onderzoek enkele hulpgebieden naar voren komen met betrekking tot de hulpbehoefte van de onderzoeksgroep, is **nadere verkenning van deze hulpbehoefte** noodzakelijk om een aanbod te kunnen samenstellen dat aansluit bij de (wensen en) behoeften van de onderzoeksgroep.
- Bij vervolgonderzoek wordt aanbevolen om ook de **visie van de traditionele Chinese geneeskundigen te verkennen**, zodat er meer inzicht ontstaat in hoe een paramedische massagesalon te onderscheiden is van een wellness-salon.

Bronnen

Literatuur

- Aoki, B., Ngin, C.P., Mo, B., Ja, D.Y. (1989). AIDS prevention models in Asian–American Communities. In: Mays, V.M., Albee, G.W. & Schneider, S.F. (eds), *Primary prevention of AIDS: Psychological approaches*. Newbury Park, CA: Sage. pp. 290–308.
- Bottenberg, M. & Janssen, M.L. (2012). *De positie van Chinese masseuses in de Chinese beautybranche in Nederland*. Driebergen: Korps Landelijke PolitieDiensten (KLPD), dienst Nationale Recherche.
- Bureau Nationaal Rapporteur Mensenhandel (2009). *Mensenhandel; Zevende rapportage van de Nationale Rapporteur*. Den Haag: BNRM.
- Bureau Nationaal Rapporteur Mensenhandel (2010). *Mensenhandel: 10 jaar Nationaal Rapporteur Mensenhandel in Nederland; Achtste rapportage van de nationaal rapporteur*. Den Haag: BNRM.
- Chin, D. (1999). HIV-related sexual risk assessment among Asian/Pacific Islander American women: An inductive model. *Social Science and Medicine*, 49, pp. 241–251.
- Davin, D. (2005). Women and Migration in Contemporary China. **China Report**, 41: 1, pp. 29–38.
- Dougherty, N. (2006). *Prostitution in contemporary China: The case of Shanghai Jiading*. Niet gepubliceerde masterscriptie. Lund (Zweden): Lund University.
- Hyde, S. (2007). *Eating Spring Rice: The Cultural Politics of AIDS in Southwest China*. Californië: University of California Press.
- Jacka, T. (2006). *Rural Women in Urban China: Gender, Migration, and Social Change*. Armonk, New York: M.E. Sharpe, Inc.
- Knotter, J., Korf, D. & Lau, H.Y. (2009). *Slangenkoppen en Tijgerjagers: Illegaliteit en Criminaliteit onder Chinezen in Nederland*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Lieftink, M. (2009). *Een fenomeenonderzoek naar mogelijke vormen van mensenhandel binnen de Chinese beautybranche in Nederland*. Niet gepubliceerde masterscriptie. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Morisky, D. & Urada, L. (2011). Organizational policy recommendations for control of STI/HIV among female sex workers in China: regular examination of workers in social hygiene clinics. *AIDS Care*, 23: 1, pp. 83–95.
- Onnis, B. (2012). The Scourge of Prostitution in Contemporary China: The "Bao Ernai" Phenomenon. *Asian Culture and History*, 4: 2, pp. 91–98.
- Pham, H. (2009). *De weg naar schoonheid: Literatuurstudie naar mensenhandel en mensensmokkel in de beautybranche, de Chinese situatie*. Ongepubliceerde deelstudie van het fenomeenonderzoek naar mensenhandel en mensensmokkel binnen de Chinese beautybranche, uitgevoerd door Bottenberg, M. (KLPD–DNR) & Janssen, M.L. (UvA).
- Soudijn, M.R.J. (2006). *Chinese Human Smuggling in Transit*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Zhou, J.H. (2006). Chinese Prostitution: Consequences and Solutions in the Post–Mao Era. *China: An International Journal*, 4: 2, pp. 238–262.

Literatuur via Internet

- Archer, T. (2012). *You're in Trouble! China's Battle with a Mounting STD Crisis*. Beschikbaar op URL: <http://www.echinacities.com/news/Youre-in-Trouble-Chinas-Battle-with-a-Mounting-STD-Crisis>, geraadpleegd op 01-04-2014.
- Asian News (2013). *Den Haag sluit zes Chinese massagesalons*. Beschikbaar op URL: <http://www.asiannews.nl/dutch/chinezen-in-nederland/den-haag-sluit-zes-chinese-massagesalons/>, geraadpleegd op 18-03-2014.
- Chang, E. (2009). *China Tries to Stop Spread of HIV/AIDS among Prostitutes*. Beschikbaar op URL: <http://www.cnn.com/2009/WORLD/asiapcf/06/19/china.aids.prostitutes>, geraadpleegd op 15-04-2014.
- *Comensha jaarverslag 2011 & 2012*. Beschikbaar op URL: <http://mensenhandel.nl/download/jaarverslagen>, geraadpleegd op 08-04-2014.
- *CoMensha maandrapportage juni 2013*. Beschikbaar op URL: http://mensenhandel.nl/files/Def-CoMensha_maandrapportage_juni_2013-4.pdf, geraadpleegd op 10-09-2014.
- National Bureau of Statistics of China. *Statistical Communiqué of the People's Republic of China on the 2013 National Economic and Social Development*. Beschikbaar op URL: http://www.stats.gov.cn/english/PressRelease/201402/t20140224_515103.html, geraadpleegd op 18-09-2014.
- Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (2008). *Market scan Wellness kansen voor het binnenlands en inkomend toerisme*. Powerpointpresentatie. Beschikbaar op URL: <http://www.nbtc.nl/nl/homepage/landennetwerk/landennetwerk/nederland.htm>, geraadpleegd op 29-07-2014.

Websites

- 035-26032014-RIS269966_Voorstel_tot_wijziging_RV_vaststelling_bp_partiële_herziening_masagesalons.pdf. Beschikbaar op URL: <http://www.denhaag.nl/home/bewoners/to/Partiele-herziening-massagesalons-1.htm>, geraadpleegd op 04-04-2014.
- *Bestemmingsplan Partiële herziening massagesalons*. Beschikbaar op URL: <http://www.denhaag.nl/home/bewoners/to/Partiele-herziening-massagesalons-1.htm>, geraadpleegd op 04-04-2014.
- *Fake Massage Businesses in the United States*. Polaris Project. Beschikbaar op URL: <http://www.polarisproject.org>, geraadpleegd op 25-03-2014.
- *AIDS experts worry about 'mobile men with money'*, 02-08-2005. Beschikbaar op URL: http://news.xinhuanet.com/english/2005-08/02/content_3297758.htm, geraadpleegd op 15-04-2014.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Kaart van China

Bron: <http://china.startpagina.nl/>

Provincies:

Anhui 安徽省	Hebei 河北省	Jiangxi 江西省	Shanxi 山西省
Fujian 福建省	Heilongjiang 黑龙江省	Jilin 吉林省	Sichuan 四川省
Gansu 甘肃省	Henan 河南省	Liaoning 辽宁省	Yunnan 云南省
Guangdong 广东省	Hubei 湖北省	Qinghai 青海省	Zhejiang 浙江省
Guizhou 贵州省	Hunan 湖南省	Shaanxi 陕西省	
Hainan 海南省	Jiangsu 江苏省	Shandong 山东省	

Gemeenten:

Beijing 北京
Chongqing 重庆
Shanghai 上海
Tianjin 天津

Autonome gebieden:

Binnen-Mongolië 内蒙古区
Guangxi 广西壮族区
Ningxia 宁夏回族区
Tibet 西藏区
Xinjiang 新疆维吾尔区

Speciale bestuurlijke regio:

Hong Kong 香港
Macau 澳门
Taiwan 台湾

Bijlage 2: Aantal bezochte Salons en Bezoekfrequentie

Om de anonimiteit van de informanten te waarborgen, zijn de namen van de salons weggelaten.

In totaal zijn er 14 salons bezocht. Alle bezoeken zijn uitgevoerd in de periode van 14 juni tot en met 29 juli 2014. In de onderstaande tabel wordt dit weergegeven:

Salonnr.	14 mei	15 mei	27 mei	28 mei	4 juni	13 juni	17 juni	18 juni	24 juni	22 juli	29 juli
Salon 1	✓		✓		✓			✓			
Salon 2	✓	✓									
Salon 3	✓	✓	✓		✓			✓		✓	
Salon 4	✓		✓		✓						
Salon 5				✓	✓	✓					
Salon 6					✓			✓		✓	
Salon 7					✓			✓			✓
Salon 8							✓		✓		
Salon 9							✓		✓		✓
Salon 10							✓		✓		
Salon 11							✓		✓		
Salon 12										✓	
Salon 13										✓	
Salon 14											✓

Bijlage 3: Enquête

1. Geslacht 性别 ☐ Man 男 ☐ Vrouw 女
2. Leeftijd 年龄jaar 岁
3. Opleidingsniveau 教育程度
4. Uit welke provincie/regio van China kom je? 您从中国哪个省/地区来的?.....
5. Wat is jouw moedertaal (voor een eventuele tolk)? 您的母语是什么(可能需要的翻译者)?
☐ Mandarijn 普通话 ☐ Gan 赣语 ☐ Hakka 客家 ☐ Min 闽语
☐ Wu 吴语 ☐ Xiang 湘语 ☐ Yue 粤语 ☐ Anders 其他.....
6. Wat is jouw functie binnen de salon? 您在店里的职位是什么?
☐ Eigenaar 店主 ☐ Manager 经理 ☐ Medewerker 雇员
☐ Cassière 出納人員 ☐ Receptionist 接待員 ☐ Anders 其他.....
7. Hoe heb je deze werkplek gevonden? 您如何找到这份工作? Via 通过:
☐ Krantadvertentie 报纸广告 ☐ Internet 网络 ☐ Vrienden 朋友
☐ (ex-)Collega('s) (前)同事 ☐ Familie 家人 ☐ Anders 其他.....
8. Is jouw Nederlands of Engels goed genoeg om zelf dingen te regelen in Nederland? 您的荷语或英语水平是否足够自己在荷兰办事?
☐ Ja 是 ☐ Nee 否
9. Heb je Nederlandse taalles gehad? 您有没有上过荷语班?
☐ Ja 是, gevolgd op 是在.....上的 ☐ Nee 没有
10. Zou je Nederlandse les willen volgen 您想上荷语班吗?
☐ Ja 是 ☐ Nee 不想
11. Heb je ooit hulp gekregen van een Nederlandse welzijnsorganisatie? 您是否曾接受过荷兰社会福利机构的帮助?
☐ Ja 是, van welke organisatie 是哪个组织?
en waarin 帮您做了什么?
☐ Nee 否
12. Ken je welzijnsinstellingen in Den Haag of in Nederland? 您知道海牙或荷兰的社会福利机构吗?
☐ Ja 知道组织 ☐ Nee 不知道

- 13. Weet je wat welzijnsorganisaties voor jou kunnen doen? 您知道社会福利机构可为你做一些什么吗?**
☐ Ja 知道, ze kunnen 他们可为我.....
☐ Nee 不知道
- 14. Als je problemen hebt, waar ga je naartoe voor hulp? 有问题时, 您去哪里找人帮忙?**
☐ Familie 家人 ☐ Kennissen 相识的人 ☐ Chinese welzijnsorganisatie 华人福利机构
☐ Vrienden 朋友 ☐ (ex-)Collega('s) (前)同事 ☐ Anders 其他.....
- 15. Heb je familieleden in Den Haag of in Nederland wonen die jou kunnen helpen als je hulp nodig hebt? 如果需要帮忙的话, 您在海牙或在荷兰有没有可帮你的亲戚呢?**
☐ Ja 有, in 在.....
☐ Nee 没有
- 16. Spreek je naast je moedertaal nog andere talen? 除了您的母语之外, 您还会其他的语言吗?**
☐ Ja 会, ik spreek nog 我还会.....
☐ Nee 不会
- 17. Waar heb je meestal hulp bij nodig? 您常需要何种协助?**
☐ Taalbarrière 语言隔阂 ☐ Regelzaken 关于规则的事
☐ Woonruimte zoeken 寻找住处 ☐ Geldzaken 关于理财的事
☐ Gezondheidszaken 健康事项 ☐ Juridische zaken 关于法律的事
☐ Gebruik van de computer 使用电脑 ☐ Andere zaken 其他.....
- 18. Wat doe je als je gezondheidsproblemen hebt? 有健康问题时, 您会做什么?**
☐ Naar de huisarts 去看医生 ☐ Zelfbehandeling 自治 ☐ Verdragen 忍病
☐ Naar de Chinese arts 去看中医生 ☐ Hulp zoeken 找人帮忙 ☐ Anders 其他.....
- 19. Hoe lang ben je al in Nederland? 您来荷兰多久了?w 周 / m 月 / j 年**
- 20. Woon je in Den Haag? 您住在海牙吗?**
☐ Ja 是, sinds 从..... ☐ Nee 否
- 21. Hoe lang werk je al in Den Haag? 您在海牙工作多久了?w 周 / m 月 / j 年**
En hoe lang al in deze winkel/salon? 在这家店 呢?w 周 / m 月 / j 年
- 22. Heb je hiervoor nog ander werk gedaan? 您以前有其他的工作吗?**
☐ Ja 有, ik werkte als 我以前的工作是.....
 in 在.....
☐ Nee 没有
- 23. Op welke wijze kunnen welzijnsorganisaties in Den Haag jou het beste hun hulp aanbieden? 海牙的社会福利机构最好如何给您协助?**
☐ Per email 用电子邮件 ☐ Bij mijn werk langskomen 来到我工作的地方

- ☐ Per telefoon 用电话 ☐ Adres geven van waar ik langs kan 提供我相关单位地址
☐ Via chat 用聊天室 ☐ Anders 其他.....

24. Lees je Nederlandse Chinese kranten? 您是否会阅读中荷双语的报纸?

- ☐ Ja 会, ik lees de krant 我看.....报
☐ Nee 不会

25. Bezoek je Chinese websites over Nederland? 您是否会浏览与荷兰相关的网页?

- ☐ Ja 会, ik bezoek de website(s) 我浏览的是(这些)网页.....
☐ Nee 不会

26. Zou je reageren als welzijnsorganisaties in Chinese kranten of op Chinese websites adverteren? 如果社会福利机构在中文报纸或网站刊登广告, 您会跟他们联系吗?

- ☐ Ja 会
☐ Nee, omdat 不会, 因为.....

27. Ken je SHOP/Spot 46? 你认识 SHOP.Spot 46 吗?

- ☐ Ja 认识, via 通过.....
☐ Nee 不认识

28. Heb je suggesties ten aanzien van het hulpaanbod van de welzijnsorganisaties? 关于可提供的帮助, 您对社会福利机构有其他建议吗?

.....

.....

.....

Bijlage 4: Tabellen van antwoorden op Enquête

Ad 1) Achtergrondinformatie

Tabel 1: Achtergrondinformatie enquête respondenten

Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Afkomst provincie	Taal**	Wonend in Den Haag (sinds)	Familie in NL*	In NL sinds
M	49	HAVO	Paramaribo	K	Ja (2011)	Ja	1979
V	42	VO–S	Liaoning	M	Ja (2014)	Nee	1995
V	52	VO	Zhejiang	M, K & W	Ja (2009)	Nee	1999
V	56	Geen	Jiangxi	M	Ja (2005)	Nee	2005
V	37	HO	Guangdong	M & K	Ja (2008)	Nee	2007
V	48	VO–J	Liaoning	M	Ja (2008)	Ja	2007
V	50	VO–J	Liaoning	M	Ja (2009)	Nee	2007
V	54	—	Liaoning	M	Ja	Nee	2007
V	37	VO–S	Jiangxi	M	Ja (2008)	Nee	2008
V	46	VO–S	Guangdong	M & K	Ja (2009)	Ja	2009
V	34	VO–J	Hunan	M	Nee	Ja	2011
V	29	—	Guangdong	M & K	Ja (2013)	Nee	2013

Verklaring van Afkortingen

Geslacht

- M = Man
- V = Vrouw

Opleiding

- HAVO = Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
- HO = Hoger Onderwijs (HBO & WO)
- VO = Voortgezet onderwijs
(J = junior; S = senior)³⁴
- — = Niet ingevuld

Taal

- K = Kantonees
- M = Mandarijn
- W = Wenzhounees (Wu–dialect)
- *NL = Nederland

³⁴ In China wordt het middelbare onderwijs opgedeeld in twee fasen. Na het "junior middelbaar onderwijs" (klas 7 t/m 9) kan men doorstromen naar het "senior middelbaar onderwijs" (klas 10 t/m 12) of het beroepsonderwijs. Degene die het "senior middelbaar onderwijs" heeft afgemaakt, kan door middel van de toelatingstoets toegelaten worden tot de universiteit.

Ad 3) Hulp- & Welzijnsgerelateerde Informatie

Tabel 1: Nederlandse Taalles en Behoeft

Nederlandse taalles gehad		Behoeft aan Nederlandse Taalles
Ja	8	5
Nee	3	3
Niet ingevuld	1	4
Totaal	12	12

Tabel 2: Bekendheid met (het hulpaanbod van) welzijnsinstellingen

	Ooit hulp gekregen van welzijnsinstellingen	Bekendheid met welzijnsinstellingen	Bekendheid met hulp-aanbod welzijnsinstellingen
Ja	3	2	1
Nee	9	10	11
Totaal	12	12	12

Tabel 3: Behoeft aan hulp bij diverse zaken

Taalbarrière	Woonruimte zoeken	Gezondheids-zaken	Gebruik van computer	Regel-zaken	Geld-zaken	Juridische zaken
5	2	1	2	1	1	1

Ad 4) Gewenste Benaderingswijze

Tabel 1: Gewenste Benaderingswijze

Per email	Per telefoon	Via chat	Bij mijn werk langskomen	Adres gegeven waar ik langs kan	Niet ingevuld
2	3	1	0	2	4

Tabel 2: Gebruik van Media

	Lezen van Nederlandse Chinese kranten	Bezoeken Chinese websites over Nederland	Bereidheid te reageren op advertentie
Ja	6	4	3
Nee	4	5	6
Niet ingevuld	2	3	3
Totaal	12	12	12